

καί μεταξὺ τῶν ἐλαιῶν καὶ ἀμπέλων, καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν βράχων καὶ τῶν ἀναπεπταμένων ἀγρῶν. Κατὰ τὰς νεωτάτας στατιστικὰς πληροφορίας (ἴδε πίνακα κατωτέρω) ὑπῆρχον μέχρι τοῦ 1873 ἐν Ἀττικῇ 3558 συκαί.

Ἄπαντὰ δὲ ἡ συκὴ εἰς πολλὰς ποικιλίας· αἱ πρῶτοι ωριμάζουσιν ἤδη κατὰ Ἰούλιον· τὰ καλλίτερα δὲ εἶδη, ἅτινα εἶνε καὶ τὰ πλείονα, ὀψιαιτέρον, ἀπὸ Αὐγούστου μέχρις Ὀκτωβρίου. Ἡ συκὴ φυλλοβολεῖ τὸν χειμῶνα, φυλλοῦται δὲ κατὰ τὸ τέλος τοῦ Μαρτίου.

Ἡ *Μωρέα* ἢ *μέλαιρα* (ξυνομουρητὴ) φυτεύεται εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη τῶν πεδιάδων παρὰ τὰ χωρία, οὐχὶ πρὸς βομβυκοτροφίαν, ἀλλ' ἕνεκα τῶν ἐξαιρέτων καὶ περιζήτητων αὐτῆς καρπῶν, οἵτινες ἄρχονται πεπαινούμενοι κατὰ τὸ τέλος τοῦ Ἰουλίου.

Ἐκ τῶν ἄλλων σποράδην ἐντὸς τῶν κήπων φυτευομένων καρπίμων δένδρων, ἀναφέρομεν ἔτι: *Ζιζυφορὴν τὴν κοινὴν* (κ. τσιτζυφνά), *Ἐλαιαγρον τὸν κηπαῖον* ποικιλ. ἀνατολικὸν (κ. ἄγρια τσιτζυφνά), φυόμενον καὶ αὐτομάτως παρὰ τὸν αἰγιαλόν, *Κόρνον τὴν ἀβελλάνειον* ἢ *ἡρακλεωτικὴν* (ποντικὴν) *καρυὰν* (κ. φουντουκιά), καὶ *Πιτυν τὴν κωροφόρον* (κ. κουκκουκιά). Τὰ εἶδη τοῦ *Ῥιθυσίου* (*Ῥιθῆσιον τὸ γνήσιον* καὶ *Ῥιβ. τὸ ἐρυθρόν*) (κ. φραγκοσταφυλιεῖς) δὲν ἀντέχουσι κατὰ τοῦ καύτωνος.

Τέλος ὁ *Φοῖνιξ* (Φ. ὁ δακτυλοφόρος, κ. χουρμαδιὰ) ἀπαντᾷ σποραδικῶτα ἐν τοῖς κήποις τῶν Ἀθηνῶν, καὶ διαχειμάζει μὲν καλῶς ἐν ὑπαίθρῳ, δὲν πεπαινεί ὅμως τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. Ὀλίγοι φοίνικες γηραιοί, μείναντες ἀπὸ τῶν Τούρκων ἔτι, τανῦν ἐξηφανίσθησαν. Οἱ ὑπάρχοντες μετεφυτεύθησαν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν· εἰσὶ δὲ μικροὶ καὶ νεκροὶ πλὴν τινῶν ἐπὶ τῆς ἀνακτορικῆς πλατείας καὶ τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου, οὓς ἡ βασιλίςσα Ἀμακλία ἔφερεν ἐξ Ἀφρικῆς. Ὁ φοῖνιξ εἶνε δένδρον ξένον ἔτι εἰς τὴν Ἀττικὴν χώραν.

*Ἐπιτετα συνέχεια.

ΠΕΡΙ ΤΙΜΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑΣ

κατὰ τὸν γερμανὸν φιλόσοφον SCHOPENHAUER

Ἄφ' οὗτου τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος ἤρχισεν ν' ἀναγεννάται, ἤλθεν εἰς στενὴν ἐπαφὴν πρὸς τὸν νέον πολιτισμὸν τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, καὶ ἐκείθεν πηρέλαθε, κατὰ φυσικὸν λόγον, πολλὰ μὲν τὰ ἀγαθὰ, πολλὰ δὲ καὶ τὰ κακὰ, ἅπερ ἐξ ἀπειρίας πολλὰκις ἐθεώρησεν ὡς ἀγαθὰ. Εἶνε πολὺ πιθανὸν ὅτι, ὅταν ἀποκτήσωμεν ἐμπειρίαν μεγάλην καὶ φωτισθῶμεν ἱκανῶς, ἐκ τῶν λεγομένων ἀγαθῶν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ δὲν θέλομεν διαφυλάξῃ εἰμὴ ὅ,τι εἶνε σύμφωνον πρὸς τὸν ἐθνικὸν ἡμῶν χαρακτῆρα ἢ δύναται ν' ἀποβῆ χρήσιμον εἰς τὴν τελειοτέραν ἡμῶν ἀνάπτυξιν, τούναντι δὲ θέλομεν ὡς τάχιστα ἀποσκο-

ρακίσῃ ὅ,τι ἀποδειχθῆ ἄχρηστον ἢ καὶ ἐπιβλαβές. Ἄλλ' ἵνα πληθυνθῆ ἡ γνώσις καὶ ἐπέλθῃ ἡ ποθητὴ πείρα καὶ ὁ φωτισμὸς, εἶνε ἀνάγκη νὰ καταδεικνύονται συχνὰ πυκνὰ τὰ τρωτὰ μέρη τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ὅσα κακῶς παρεισέφρησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τοιοῦτόν τι εἶνε ἡ ἱπποτικὴ τιμὴ καὶ ἡ μονομαχία, ἧτις ἐναντίον παντὸς ἐθνικοῦ αἰσθήματος καὶ ἐθίμου εἰσῆχθη εἰς τὴν ἡμετέραν πατρίδα ὡς οὐσιώδεις στοιχεῖον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ ὡς γνώρισμα τῆς εὐρωπαϊκῆς εὐθύτητος καὶ ἀνδρείας. Ἴνα ἐννοήσωμεν ὅμως ὁποῖόν τι εἶνε τῶ ὄντι ἡ λεγομένη ἱπποτικὴ τιμὴ καὶ ἡ μονομαχία, καὶ κατὰ πόσον εἶνε ἀξιολίμητον τὸ λείψνον τοῦτο τοῦ προληπτικοῦ γερμανικοῦ μεσαιῶνος, πρέπει ν' ἀκούσωμεν τὴν γνώμην ἀνδρὸς εὐφροεστάτου καὶ κριτικωτάτου, τοῦ γερμανοῦ φιλοσόφου Schopenhauer.

Ἡ τιμὴ, κατ' αὐτὸν, εἶνε ἔνθεν μὲν ἡ γνώμη τῶν ἄλλων περὶ τῆς ἡμετέρας ἀξίας, ἔνθεν δὲ ὁ φόβος ἡμῶν περὶ ταύτης τῆς γνώμης. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος περιέρχεται εἰς πολλὰς καὶ διαφόρους πρὸς τοὺς ἄλλους σχέσεις, ἐξ ὧν δύναται νὰ τύχῃ τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῶν ἢ ἀγάθης τινος ὑπολήψεως, ἐντεῦθεν προκύπτουσι διάφορα εἶδη τιμῆς, οἷον ἡ δημοτικὴ ἢ κοινὴ τιμὴ, ἡ τιμὴ τῶν ἐν τέλει, καὶ ἡ κατὰ φύλον τιμὴ, τούτῃστιν ἡ ἀνδρική καὶ γυναικεῖα τιμὴ.

Εὐρυτάτην ἔκτασιν ἔχει ἡ δημοτικὴ τιμὴ, ἧτις προϋποθέτει ὅτι σεβόμεθα τὰ τοῦ ἄλλου δίκαια καὶ οὐδέποτε πράττομεν τὸ ἄδικον ἢ παράνομον πρὸς ἴδιον ἡμῶν ὄφελος. Ἡ τιμὴ αὕτη εἶνε ὁ ὅρος, ὑπ' ὃν δυνάμεθα νὰ μετέχωμεν πάσης εἰρηνικῆς συγκοινωνίας καὶ συμβιώσεως. Δύναται δὲ ν' ἀπολεσθῆ καὶ ὑπὸ μιᾶς μόνης παφανῶς ἀντιβανούσης εἰς αὐτὴν πράξεως, ἄρα καὶ ὑπὸ πάσης ποινικῆς καταδίκης, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει μόνον ὅτι αὕτη ὑπῆρξε δίκαια. Ἡ τιμὴ αὕτη ἅπαξ ἀπολεσθεῖσα οὐδέποτε δύναται ν' ἀποκατασταθῆ, εἰμὴ ὅταν ἡ ἀπώλεια αὐτῆς προῆλθεν ἐξ ἀπάτης ἢ διαβολῆς. Οὐδὲν δὲ ἄλλο μέσον ὑπάρχει πρὸς ἀποκατάστασιν, εἰμὴ ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀπάτης καὶ διαβολῆς. Ὅθεν ὑπάρχουσι νόμοι κατὰ τῆς διαβολῆς ἢ συκοφαντίας καὶ κατὰ τῆς ἐξυβρίσεως· διότι καὶ αὕτη οὐδὲν ἄλλο εἶνε εἰμὴ σύντονος διαβολή. Ἡ τιμὴ αὕτη λέγεται δημοτικὴ ὡς ἐκ τῆς δημοτικῆς τάξεως κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν λεγομένην ἱπποτικὴν τιμὴν, ἀλλὰ τὸ κύρος αὐτῆς ἐκτείνεται ἐπὶ πάσης ἀδιακρίτως τὰς τάξεις τῶν ἀνθρώπων, μηδ' αὐτῶν τῶν ὑψίστων ἐξαιρουμένων. Διότι οὐδεὶς δύναται ν' ἀπαλλαγῇ αὐτῆς· ὅθεν δικαιοτέρον θὰ ἐλέγγοτο κοινὴ ἢ πάνδημος τιμὴ. Περὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν τῆς τιμῆς δὲν πρόκειται ἐνταῦθα· ἀλλ' ἐκτὸς τούτων τῶν τιμῶν, αἵτινες στηρίζονται ἐπὶ ἀρχῶν πρεσβευομένων ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν πάσης ἐποχῆς, ὑπάρχει ἄλλη τις τι-

μὴ ὅλως διάφορος ἐκείνων, περὶ ἧς οὔτε Ἕλλη-
νες οὔτε Ῥωμαῖοι εἶχον ἔννοιάν τινα, καθὼς
οὐδὲ οἱ Σιναι, οὐδὲ οἱ Ἴνδοι, οὐδὲ οἱ Μωαμεθα-
νοὶ μέχρι τῆς σήμερον ἔχουσι γνῶσιν αὐτῆς.
Διότι ἀνεφάνη μόλις κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα· οὐδ'
ἐπεχωρίασεν ἀλλαχού, εἰμὴ μόνον ἐν τῇ χρι-
στικτικῇ Εὐρώπῃ, καὶ ἐν ταύτῃ δὲ μόνον παρὰ
μικρῶ τιμι μορίῳ τοῦ πληθυσμοῦ, μεταξὺ δηλ.
τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῆς κοινωνίας καὶ τῶν
ζηλούντων αὐτάς. Αὕτη εἶνε ἡ ἱπποτικὴ τιμὴ,
le point d'honneur. Ἐπειδὴ δὲ ταύτης τὰ ἀ-
ξιώματα εἶνε ὅλως διάφορα, ἐν μέρει δὲ καὶ
ἀντίθετα πρὸς τὰ τῆς ἄλλης; τιμῆς, καθ' ὅσον
ἡ μὲν ἄλλη τιμὴ χαρακτηρίζει τὸν *τίμιος* ἢ *ερ-
τιμος ἄνθρωπος*, ἡ δὲ ἱπποτικὴ τὸν *ἀρθρωπορ*
τῆς τιμῆς, θέλομεν ἐκθέσει ἐνταῦθα τὰς ἀρχὰς
αὐτῆς, οἷονεὶ τὸν κώδικα ἢ τὸ κάτοπτρον τῆς
ἱπποτικῆς τιμῆς.

1) Ἡ τιμὴ δὲν εἶνε ἡ γνώμη τῶν ἄλλων
περὶ τῆς ἡμετέρας ἀξίας, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐκδηλω-
σις τοιαύτης γνώμης, ἀδιάφορον ἂν ἡ ἐκδηλω-
θεῖσα γνώμη ὑπάρχει πραγματικῶς ἢ ὄχι, πολὺ
δὲ μᾶλλον ἀδιάφορον ἂν ἔχει λόγον. Ὅθεν δύ-
νυνται οἱ ἄλλοι ὡς ἐκ τῆς διαγωγῆς ἡμῶν νὰ
ἔχωσιν ὅσονδῆποτε κακὴν γνώμην περὶ ἡμῶν,
δύνυνται ὅσονδῆποτε νὰ μᾶς περιφρονῶσιν, ἐν
ὅτῳ οὐδεὶς αὐτῶν τολμᾷ νὰ ἐκδηλώσῃ, νὰ ἐκ-
φράσῃ τοιοῦτόν τι, δὲν βλάπτεται ἡ τιμὴ. Γλ-
νάπαλιν δέ, καὶ ἂν ἡμεῖς διὰ τῶν πράξεων ἡμῶν
καὶ ἰδιοτήτων ἀναγκάσωμεν πάντας τοὺς ἄλ-
λους καὶ ἄκοντες νὰ ἐκτιμῶσιν ἡμᾶς μεγάλως,
(διότι τοῦτο δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς αὐθαίρετου
αὐτῶν θελήσεως), ἐπειδὴ ὅμως δύναται πᾶς τις,
ἔστω καὶ ὁ φαυλότατος καὶ μωρότατος, νὰ ἐκ-
φράσῃ τὴν καταφρόνησίν του περὶ ἡμῶν, ἰδοὺ
εὐθὺς ἡ τιμὴ ἡμῶν προσεβλήθη, καὶ τὸ χεῖρι-
στον διὰ παντός ἀπωλέσθη, ἂν δὲν ἀποκατα-
σταθῇ πάλιν. Ὡς ἐκ περισσοῦ ἀπόδειξις περὶ
τοῦτου, ὅτι οὐδαμῶς πρόκειται περὶ τῆς γνώμης
τῶν ἄλλων περὶ ἡμῶν, ἀλλὰ μόνον περὶ τῆς ἐκ-
φράσεως αὐτῆς, εἶνε τὸ ὅτι αἱ λοιδορίαι ἀνα-
καλοῦνται, ἐν ἀνάγκῃ καὶ μετὰ αἰτήσεως συγ-
γνώμης, καὶ οὕτω θεωροῦνται ὡς μηδέποτε γε-
νόμεναι· ἂν δὲ συγχρόνως ἡ γνώμη ἐξ ἧς προήλ-
θον συμμετεβλήθη, καὶ διὰ τί ὤφειλε νὰ μετα-
βληθῇ, τοῦτο οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὸ
προκειμένον: ἡ ἐκφρασις ἀναιρεῖται καὶ τὰ πάντα
ἔχουσι καλῶς. Ὁ σκοπὸς ἐνταῦθα εἶνε οὐχὶ νὰ
γείνη τις ἀξίος σεβασμοῦ, ἀλλὰ νὰ ἐκδίσσῃ
αὐτόν.

2) Ἡ τιμὴ τοῦ ἀνδρὸς στηρίζεται οὐχὶ εἰς
ὅ,τι πράττει, ἀλλ' εἰς ὅ,τι πάσχει, ὅ,τι συμ-
βαίνει εἰς αὐτόν. Ἄν κατὰ τὰ δόγματα τῆς
κοινῆς, τῆς πανδῆμου τιμῆς αὕτη ἐξαρτᾶται ἐξ
ὅσων τις αὐτὸς λέγει ἢ πράττει, ἡ ἱπποτικὴ
τιμὴ τοῦναντίον ἐξαρτᾶται ἐξ ὅσων ἄλλος τις
λέγει ἢ πράττει· ἔγκειται λοιπὸν εἰς τὴν χεῖρα,

ἢ, ἂν θέλετε, κρέματα ἐκ τοῦ ἄκρου τῆς γλώσ-
σης παντός τινος, καὶ δύναται, ἂν οὗτος θελήσῃ
νὰ ἐνεργήσῃ, κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ν' ἀπολε-
σθῇ, ἂν ἴσως ὁ προσβληθεὶς δὲν τὴν ἐφελοκῆσθῇ
πάλιν πρὸς ἑαυτὸν διὰ τινος κατωτέρου μνημο-
νευθησομένης ἀποκαταστατικῆς πράξεως, ἧτις
ὅμως μόνον μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς, τῆς υἰγείας,
τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῆς ψυχικῆς
ἡρεμίας δύναται νὰ γείνη. Κατὰ τὰ εἰρημένα
δύναται ἡ διαγωγή ἐνὸς ἀνθρώπου νὰ εἶνε χρη-
στοτάτη καὶ εὐγενεστάτη, ἡ καρδία του ἀγνο-
τάτη, τὸ πνευμά του ἐξοχώτατον, οὐχ ἦττον
ὅμως ἡ τιμὴ του κινδυνεύει κατὰ πᾶσαν στιγ-
μὴν ν' ἀπολεσθῇ, ἐὰν δηλ. εἷς τις — ὅστις ἔτυ-
χε μόνον νὰ μὴ προσβάλῃ ἔτι τοὺς κανόνες
τῆς ἱπποτικῆς τιμῆς, ἄλλως ὅμως δυνατόν νὰ
ἦνε ὁ οὐτιδανώτατος τῶν ἀνθρώπων, τὸ βλακω-
δέστατον κτήνος, κλέπτῃς τῆς ἡμέρας, χροτο-
παίκτης, χρεώδιος, ἐνὶ λόγῳ ἄνθρωπος ἀνάξιος
νὰ ρίψῃ ἐκείνους βλέμμα ἐπ' αὐτόν — ἐὰν, λέγω,
εἷς τις τοιοῦτον ἔλθῃ ὄρεξις νὰ τὸν ὑβρίσῃ.
Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μάλιστα τοιοῦτου εἶδους ὑπο-
κείμενα καταλαμβάνονται ὑπὸ τοιοῦτων ὄρεξεων·
διότι καθὼς ὁ Σενέκας πολὺ ὀρθῶς παρατηρεῖ,
«ὅσον τις μᾶλλον ἀξίος καταφρονήσεως καὶ ἐμ-
παιγμοῦ εἶνε, τοσοῦτον μᾶλλον λελημένον ἔχει
τὴν γλώσσαν». Εὐκολώτατα δὲ ὁ τοιοῦτος ἐρε-
θίζεται, μάλιστα κατὰ τοῦ ὡς ἀνωτέρω περι-
γραφέντος χρηστοῦ ἀνδρὸς, διότι τὰ ἐναντία
μισοῦσιν ἄλληλα καὶ διότι συνήθως ἡ θέα ἐξό-
χων προτερημάτων ἐξεγείρει τὴν σιωπηλὴν
λύσσαν τῶν μηδαμινῶν, δι' ἣ καὶ λέγει ὁ Gōthe:
«Δικτὶ παραπονεῖσαι ὅτι ἔχεις ἐχθρούς; θέλεις
ποτὲ νὰ γείνουν φίλοι ἐκεῖνοι, εἰς τοὺς ὁποίους
ἡ φύσις σου, ὁ χαρακτήρ σου εἶνε ἐν κρυπτῷ
αἰώνιος ἐλεγχος;» Ἐντεῦθεν βλέπει τις πόσῃ
εὐγνωμοσύνην ὀφείλουσιν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἱπ-
ποτικῆς τιμῆς μάλιστα οἱ ἄνθρωποι τοῦ τελευ-
ταίου εἶδους· διότι τίθενται εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπε-
δον πρὸς τοὺς ἄλλως ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀνεφί-
κτους. Ἐὰν τις τῶν τοιοῦτων ὕβρισε, δηλ. ἀπέ-
δωκεν εἰς ἄλλον κακὴν τινα ἰδιότητα, τοῦτο ἐπὶ
τοῦ παρόντος θεωρεῖται ὡς ἐξ ἀντικειμένου ἀ-
ληθῆς καὶ ἔμπροσθεν κρίσις, ὡς νόμιμος ἀπόφα-
σις, διατελεῖ μάλιστα καὶ καθ' ὅλον τὸ μέλλον
ἀληθῆς καὶ ἔγκυρος, ἐὰν δὲν ἐξαλειφθῇ ἀμέσως
δι' αἵματος· ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὁ ὑβρισθεὶς δια-
μένει (ἐνώπιον πάντων τῶν ἀνθρώπων τῆς τι-
μῆς) ὅ,τι ὁ ὑβριστῆς (ἔστω οὗτος καὶ ὁ ἔσχατος
τῶν βροτῶν) τὸν ὠνόμασε· διότι (κατὰ τὸν τε-
χνικὸν ὄρον) «τὸ ἀφῆκεν ἐπάνω του». Οὕτω
λοιπὸν οἱ «ἄνθρωποι τῆς τιμῆς» θέλουσι τοῦ
λοιποῦ τὸν περιφρονῆ, θέλουσι τὸν ἀποφεύγει ὡς
μωρόν, θέλουσιν ἐμφανῶς καὶ δημοσίως ἀρνηθῆ
νὰ μεταβῶσιν εἰς ὀμήγυριν, ἔνθα καὶ οὗτος δύ-
νεται νὰ παρίσταται κ.τ.λ. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ
ὑβρεως· ἀλλ' ὑπάρχει τι δεινότερον τῆς ὑβρεως,

ὑπάρχει τι τοσοῦτον φρικαλέον, ὥστε καὶ μόνον διότι τὸ μνημονεύω ἐν τῷ κώδικι τούτω τῆς ἵπποτικῆς τιμῆς ὀφείλω νὰ ζητήσω συγγνώμην παρὰ τῶν «ἀνθρώπων τῆς τιμῆς», διότι γινώσκω ὅτι καὶ μόνον ἀναλογιζόμενοι τὸ τοιοῦτον φρίττουσι καὶ ἀνατριχιάζουσι, νομίζοντας ὅτι τοῦτο εἶνε τὸ summum malum, τὸ ἔσχατον τῶν ἐπὶ γῆς κακῶν, δεινότερον καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου καὶ πάσης καταδικῆς. Εἶνε δηλ. δυνάτον, φοβερὸν εἰπεῖν, νὰ ραπίσῃ τίς τινα ἢ νὰ πετᾷξῃ. Τοῦτο εἶνε ἀποτρόπαιον γεγονὸς καὶ ἐπιφέρει τοσοῦτον παντελῆ τιμῆς θάνατον, ὥστε, ἂν ἄπασαι αἱ λοιπαὶ προσβολαὶ τῆς τιμῆς εἶνε καὶ δι' αἱματώσεως θεραπευταί, αὕτη πρὸς ῥιζικὴν αὐτῆς θεραπείαν ἀπαιτεῖ ἐντελεθῆ θανάτωσιν.

3) Ἡ τιμὴ οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν δύναται νὰ εἶνε, οὐδὲ πρὸς τὸ ζήτημα, ἂν ποτὲ δύναται ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ ιδιότης νὰ μεταβληθῆ, καὶ πρὸς πάσας τὰς τοιαύτας πρωτοπειρίαις, ἀλλ' ὅταν ἡ τιμὴ προσβληθῆ ἢ πρὸς καιρὸν ἀπολεσθῆ, δύναται ἐάν τις ταχέως ἐπιχειρήσῃ, πολὺ ταχέως καὶ ἐντελῶς ν' ἀποκατασταθῆ δι' ἑνὸς καὶ μόνου καθολικοῦ μέσου, τῆς μονομαχίας. Ἐάν ὅμως ὁ προσβλητὸν δὲν ἀνήκῃ εἰς τὰς τάξεις τὰς πρεσβυούσας τὸν κώδικα τῆς ἵπποτικῆς τιμῆς, ἢ ἐπὶ πρῶτον ποτε ἐναντία τούτου, τότε δύναται, ἐάν μάλιστα ἔγεινε δι' ἔργου, ἀλλὰ καὶ μόνον διὰ λόγου ἂν ἔγεινεν, ἔνοπλος ὢν νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀσφαλῆ τινα ἐγγεῖρισιν, νὰ φονεύσῃ αὐτὸν ἀμέσως ἢ καὶ μίαν ὥραν βραδύτερον, καὶ οὕτως ἐθεραπεύθῃ ἡ τιμὴ. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου, ἐάν τις, φοβούμενος τὰ ἐντεῦθεν προκύπτοντα δυσάρεστα, ἐπιθυμῇ ν' ἀποφύγῃ τοῦτο τὸ διάδημα, ἢ ἐάν τις δὲν εἶνε βέβαιος ἂν ὁ προσβλητὸν ὑποβάλλεται εἰς τοὺς νόμους τῆς ἵπποτικῆς τιμῆς ἢ ὄχι, ἔχει πρᾶξιμον ἄλλο τι μέσον προσωρινόν, τὴν ὑπεροχὴν ἢ ὑπερτερίαν (avantage). Αὕτη δὲ συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἂν ὁ προσβλητὸν ὑπῆρξεν ἀγροῖκος, ὀφείλει αὐτὸς νὰ ἦνε οὐσιωδῶς ἀγροικότερος· ἐάν αἱ ὕβρεις πρὸς τοῦτο δὲν ἀρκούσι πλέον, καταφεύγει εἰς τὰ κτυπήματα· ὑπάρχει δὲ καὶ ἐν τούτοις βηθολογικὴ κλίμαξ πρὸς σωτηρίαν τῆς τιμῆς: οἷον ῥαπίσματα θεραπεύονται διὰ ῥαβδισμῶν, οὗτοι δὲ καὶ μαστιγώσεων, κατ' αὐτῶν δὲ τούτων συνιστᾶται ὑπὸ τινων ὡς δεδοκιμασμένον μέσον ἢ κατάπτυσαι. Μόνον δὲ ἐάν τις ταῦτα τὰ μέσα δὲν ἐφαρμόσῃ ἐγκαίρως, ὀφείλει ἐξ ἄπαντος νὰ προβῆ εἰς αἱματηρὰς ἐγγεῖρισεις. Ἡ προσωρινὴ αὕτη θεραπευτικὴ μέθοδος ἔχει τὸν λόγον τῆς κυρίως ἐν τῷ ἐξῆς ἀξιώματι.

4) Ὅπως τὸ ὑβρίζεσθαι εἶνε αἴσχος, οὕτω τὸ ὑβρίζειν εἶνε τιμὴ: π.χ. ἔστω μετὰ τοῦ ἀντιπάλου μου ἡ ἀλήθειαι, τὸ δίκαιον, ἡ ὀρθοφροσύνη, ἐγὼ δὲ ὑβρίζω—πᾶσαι ἐκείναι αἱ ἀρεταὶ

ἀναγκάζονται νὰ ἀπέλθωσι καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡ τιμὴ εἶνε μετ' ἐμοῦ, αὐτὸς δὲ πρὸς καιρὸν ἀπόλεσε τὴν τιμὴν του, μέχρις οὗ τὴν ἀνακτήσῃ οὐχὶ τυχὸν διὰ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ὀρθοφροσύνης, ἀλλὰ διὰ πυροβολήσεως καὶ τραυματισμῶν. Κατὰ ταῦτα ἡ ἀγροικία εἶνε ιδιότης, ἢ ὁποία, προκειμένου περὶ τῆς τιμῆς, ἀναπληροῦ ἢ καὶ ὑπερτερῆ πᾶσαν ἄλλην· ὁ ἀγροικότερος ἔχει ἐκείνους δίκαιον: τί τὰ πολλὰ; οἰανδῆποτε ἀνοησίαν, ἀυθάδειαν, φαυλότητα καὶ ἀνμετλήθητις, διὰ μιᾶς ἀγροικίας δύναται ὡς τοιαύτη νὰ ἐξαλειφθῆ καὶ ἀμέσως νὰ νομιμοποιηθῆ. Ἐάν τις π.χ. ἐν τινι συζητήσῃ ἢ ἄλλη συνδιαλέξῃ ἀποδείξῃ ὀρθοφροσύνην τῶν πραγμάτων γινώσιν, αὐστηροτέρην φιλαλήθειαν, ὑγιεστερὰν κρίσιν, πλείονα ὀρθοφροσύνην παρ' ἡμᾶς, ἢ ἐν γένει καταδείξῃ πνευματικὰ προτερήματα ἐπισκιάζοντα ἡμᾶς, δυνάμεθα πάσας τὰς τοιαύτας ὑπεροχὰς καὶ τὴν ἰδίαν ἡμῶν δι' αὐτῶν ἀποκαλυφθεῖσαν ἔνδειαν ἀμέσως ν' ἀνακρίσωμεν, τᾶνάπαλιν δὲ ἡμεῖς αὐτοὶ νὰ γείνωμεν ὑπέρτεροι, προσβάλλοντες καὶ γινόμενοι ἀγροῖκοι· διότι ἡ ἀγροικία νικᾷ πᾶν ἐπιχείρημα καὶ ἐπισκιάζει πᾶν πνεῦμα. Ὅθεν «οἱ ἄνθρωποι τῆς τιμῆς» ἐάν τις ἐκφράσῃ γνώμην ἀπάδουσαν τῆς αὐτῶν, ἢ δείξῃ πλείονα ὀρθοφροσύνην παρ' ὅσων αὐτὸν δύνανται νὰ παρατάξωσιν, εὐθὺς ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τὴν πολεμιστήριον ἵππον τῆς ἀγροικίας, ὅστις ταχύτερον καὶ εὐκολότερον δύναται νὰ ὀδηγήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν νίκην. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο στηρίζεται πάλιν ἐπὶ τοῦ ἐπομένου, ὅπερ εἶνε τὸ κύριον καὶ θεμελιώδες ἀξίωμα, ἡ ψυχὴ τοῦ ὅλου κώδικος.

5) Τὸ ἀνώτατον δικαστήριον, εἰς τὸ ὅποιον δύναται τις ἐκ παντὸς ἄλλου νὰ ἐκκαλέσῃ κατὰ πάσας τὰς διαφορὰς τὰς εἰς τὴν τιμὴν ἀναφερομένας, εἶνε ἡ φυσικὴ βία, ὅ ἐστιν ἡ κτηνωδία. Διότι πᾶσα ἀγροικία εἶνε κυρίως ἔφσεις εἰς τὴν κτηνωδίαν, καθ' ὅτι τὸν μὲν ἀγῶνα τῶν πνευματικῶν δυνάμεων ἢ τοῦ ἠθικοῦ δικαίου κηρύττει ὡς ἀναρμόδιον, ἀντ' αὐτοῦ δὲ τάσσει τὸν ἀγῶνα τῶν φυσικῶν δυνάμεων. Τοῦτον δὲ τὸν ἀγῶνα ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ὑπὸ τοῦ Φραγκλίνου δρίζεται ὡς ζῶον ὀργανοποιὸν (toolmaking animal), ἐκτελεῖ διὰ τῶν ἰδιαζόντων αὐτῷ ὀπλων ἐν τῇ μονομαχίᾳ καὶ οὕτως ἐπάγει ἀνεκκλητὸν ἀπόφασιν. Τὸ θεμελιώδες τοῦτο ἀξίωμα ἐκφράζεται, ὡς γνωστὸν, διὰ τῆς φράσεως δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου ἢ, κατὰ τὴν γερμανικὴν φράσιν, δίκαιον τῆς πυγμῆς, τοῦ γρόνθου (Faustrecht), ἐπομένως καὶ ἡ ἵπποτικὴ τιμὴ ἔπρεπε νὰ ὀνομασθῆ τιμὴ τοῦ ἰσχυροτέρου, τιμὴ τῆς πυγμῆς ἢ τοῦ γρόνθου.

6) Ἐν ᾧ ἡ δημοτικὴ τιμὴ εἶνε λίαν αὐστηρὰ ὡς πρὸς τὸν σεβασμὸν τῆς ἀλλοτρίας περιουσίας, ὡς πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων καὶ τὴν τήρησιν τῶν ὑποσχέσεων, τοῦ δε-

δομένου λόγου, τούναντιον δ κωδιξ τῆς ἵπποτικής τιμῆς ἀποδεικνύει ὡς πρὸς ταῦτα τὴν μεγίστην ἐλευθεριότητα. Εἷς μόνος λόγος ἀνάγκη νὰ εἶνε ἀπαράβατος, ὁ λόγος τῆς τιμῆς, δηλαδή ὁ λόγος, καθ' ὃν εἶπέ τις «εἰς τὴν τιμὴν μου», ὅπερ προϋποθέτει ὅτι πᾶς ἄλλος λόγος δὲν εἶνε ἀπαράβατος. Καὶ κατ' αὐτὴν δὲ τὴν παράβασιν τοῦ λόγου τούτου τῆς τιμῆς, εἶνε δυνατὸν ἐν ἀνάγκῃ νὰ σωθῆ ἡ τιμὴ, ἐὰν ἀντιτάξωμεν τὴν πανάκειαν τῆς μονομαχίας πρὸς τοὺς δικαιομένους ὅτι ἐδώκαμεν τὸν λόγον τῆς τιμῆς. Ἐπειτα ἐν μόνον χρέος ὑπάρχει ὅπερ ἀφεύκτως ἀνάγκη νὰ πληρωθῆ, τὸ ἐκ τοῦ παιγνίου, ὅπερ καὶ διὰ τοῦτο φέρει τὸ ὄνομα χρέος τῆς τιμῆς ὡς πρὸς τὰ ἄλλα χρέη δύναται τις νὰ ἐξαπατᾷ Ἰουδαίους καὶ Χριστιανούς· τοῦτο οὐδ' ὅπως οὐδὲν βλέπει τὴν ἵπποτικὴν τιμὴν.

Πᾶς ἀπρόληπτος ἄνθρωπος κτανοεῖ ἐκ πρώτης ὄψεως ὅτι ὁ παράδοξος, βαρβαρικὸς καὶ γελοῖος οὗτος κωδιξ τῆς τιμῆς δὲν προῆλθεν ἐξ αὐτῆς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως οὐδ' ἐξ ὑγιῶς θεωρίας τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων, ἀλλ' ἐκ τῶν κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα παρὰ τοῖς Γερμανοῖς ἐπικρατουσῶν ἀρχῶν περὶ τῆς ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης, ἰδίως ἐν τοῖς ποινικοῖς δικαστηρίοις. Ἐν τούτοις δηλ. μέχρι τῆς 18^{ης} ἑκατονταετηρίδος ὑπεχρεοῦτο οὐχὶ ὁ κατήγορος ν' ἀποδείξῃ τὴν ἐνοχλήν, ἀλλ' ὁ κατηγορούμενος τὴν ἀθωότητά του. Πρὸς ἀπόδειξιν ταύτης κατέφυγεν οὗτος εἰς τὰς λεγομένας θεοδικίας, ὧν συνηθεσάτη ἦτο ἡ μονομαχία· διότι ὁ κατηγορούμενος ὡς προσβεβλημένος ὤφειλε νὰ καθάρσῃ ἑαυτὸν τῆς ὕβρεως. Ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶνε καὶ ὁ στενὸς κύκλος, ἐν ᾧ διετήρησε τὸ κύρος του ὁ κωδιξ τῆς τιμῆς. Ὁ κύκλος οὗτος εἶνε ἡ Εὐρώπη, καὶ μόνον ἀπὸ τοῦ μέσου αἰῶνος, καὶ ἐνταῦθα δὲ μόνον μεταξὺ τῶν εὐγενῶν, τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν τούτους ζηλούντων. Διότι οὕτε Ἕλληνες οὕτε Ῥωμαῖοι οὕτε τὰ μάλιστα πεπολιτισμένα ἔθνη τῆς Ἀσίας παλαιὰ τε καὶ νέα γινώσκουσι τι περὶ ταύτης τῆς τιμῆς καὶ τῶν ἀξιομακῶν αὐτῆς. Πάντες οὗτοι οὐδεμίαν ἄλλην τιμὴν ἀναγνωρίζουσιν, εἰμὴ τὴν ἐν ἀρχῇ ἀναλυθεῖσαν, ἣν ὀνομάσαμεν κοινήν ἢ δημοτικὴν. Παρὰ πᾶσι τούτοις ὁ ἄνθρωπος θεωρεῖται ὅπως δεικνύεται ἐκ τῶν πράξεων αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ ὅπως ἠθέλει ὀνομάσῃ αὐτὸν πᾶσα ἀκόλατος γλωσσολογία. Παρὰ πᾶσι τούτοις δύναται τις διὰ τῶν λόγων ἢ πράξεων αὐτοῦ νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ τιμὴν, οὐδέποτε τὴν τοῦ ἄλλου. Τὸ κτύπημα παρ' αὐτοῖς εἶνε οὐδὲν ἄλλο ἢ κτύπημα, οἷον δύναται πᾶς ἵππος καὶ πᾶς ὄνος ἐπικινδυνώτερον νὰ λακτίσῃ, καὶ δύναται μὲν κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ κινήσῃ τὴν ὀργὴν καὶ παρυσυθὺς νὰ προκαλέσῃ ἐκδίκησιν, ἀλλὰ πρὸς τὴν τιμὴν οὐδὲν κοινὸν ἔχει οὐδὲ κρατεῖται βιβλίον τῶν κτυπημάτων ἢ ὕβρεων καὶ τῆς ἀποδοθείσης ἢ

παραμεληθείσης «ἱκανοποιήσεως». Ὡς πρὸς τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν καταφρόνησιν τῆς ζωῆς δὲν εἶνε τὰ ἔθνη ἐκεῖνα κατώτερα τῶν τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης. Οἱ Ἕλληνες μάλιστα καὶ Ῥωμαῖοι ἦσαν βεβαίως ἀληθεῖς ἥρωες, ἀλλ' οὐδεὶς παρ' αὐτοῖς λόγος περὶ τῆς λεγομένης ἵπποτικής τιμῆς. Ἡ μονομαχία παρ' αὐτοῖς ἦτο ἔργον οὐχὶ τῶν εὐγενῶν τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ μισθῶν τῶν μονομάχων, ἐγκαταλειμμένων δούλων καὶ καταδεδικασμένων κακούργων, οἵτινες ἐναλλασσόμενοι πρὸς τὰ ἄγρια θηρία ἠρθεῖζοντο καὶ ἐπετίθεντο κατ' ἀλλήλων πρὸς διασκέδασιν τοῦ λαοῦ. Μετὰ τὴν διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ τὰ θεάματα τῶν μονομάχων κατηργήθησαν, ἀλλ' ἀντ' αὐτῶν ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς τῆ μεσολαβήσει τῶν θεοδικιῶν εἰσήχθη ἡ μονομαχία. Ἄν ἐκεῖνα ἦσαν ἀπάνθρωπα θύματα προσφερόμενα εἰς τὴν γενικὴν φιλοθεαμοσύνην, αὕτη εἶνε ἀπάνθρωπον θύμα προσφερόμενον εἰς τὴν γενικὴν πρόληψιν, οὐχὶ ὅμως ὅπως ἐκεῖνα ὑπὸ κακούργων, δούλων καὶ αἰχμαλώτων, ἀλλ' ὑπὸ ἐλευθέρων καὶ εὐγενῶν. Ὅτι ἡ πρόληψις αὕτη περὶ τῆς τιμῆς ἦτο πάντῃ ἀλλοτρία τῶν ἀρχαίων, μαρτυρεῖται ὑπὸ πλείστων χαρακτηριστικῶν εἰδήσεων. Ὅτε π. χ. ἀρχηγὸς τις τῶν Τευτόνων προεκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τὸν Μάριον, οὗτος ἐμήνυσεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐξῆς ἀπόκρισιν: «ἂν ἐβαρύνθη τὴν ζωὴν, δύναται νὰ ἀπαγχονισθῆ»· προέτεινε ὅμως εἰς αὐτὸν παλαιὸν τινα μονομάχον, πρὸς ὃν ἐδύνατο νὰ μάχηται. Παρὰ Πλουτάρχῳ (ἐν β. Θεμισ., 44) ἀναγινώσκωμεν ὅτι ὁ ναύαρχος Εὐρυβιάδης, ἐρίζων πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα ὕψους τὴν βακτηρίαν, ἵνα πατάξῃ αὐτόν. Οὗτος δὲ δὲν ἔσπευε τὸ ξίφος, ἀλλὰ τούναντιον εἶπε: «πάταξον μὲν, ἄκουσον δέ». Ποῖον ἄρα γε ἀγανάκτησιν θὰ αἰσθανθῆ ὁ ἀναγνώστης «τῆς τιμῆς» μὴ βλέπων τὴν εἰδησιν, ὅτι τὸ σῶμα τῶν Ἀθηναίων ἀξιωματικῶν ἀμέσως διεκλήρυξεν, ὅτι ὑπὸ τοιοῦτον Θεμιστοκλέα δὲν θέλει τοῦ λοιποῦ νὰ ὑπηρετῆ! Κατὰ ταῦτα πολὺ ὀρθῶς λέγει νεώτερός τις Γάλλος συγγραφεύς: Si quelqu'un s'avisait de dire que Démotène fut un homme d'honneur, on sourirait de pitié. . . . Cicéron n'était pas un homme d'honneur non plus (Soirées littéraires par C. Durand, Rouen 1828, Vol. 2, p. 300). Ἐπειτα τὸ χωρίον τοῦ Πλάτωνος τὸ ἐκ τῶν Νόμων περὶ αἰτίας ἀποδεικνύει ἀρκούντως ὅτι οἱ ἀρχαῖοι τὴν περὶ ἵπποτικῆς τιμῆς γνώμην ἐπὶ τοιούτων πραγμάτων οὐδὲ κἂν ἐφαντάζοντο περὶ δὲ τοῦ Σωκράτους ἰδοῦ τί λέγει Διογένης ὁ Λαέρτιος: «Πολλὰκις δὲ βικιότερον ἐν ταῖς ζητήσεσι διαλεγόμενον κωνδυλίεσθαι καὶ παρατίλεσθαι, τὸ πλέον τε γελᾶσθαι καταφρονούμενον· καὶ πάντα ταῦτα φέρειν ἄνεξικῶως, ὅθεν καὶ λακτισθέντα, ἐπειδὴ ἠνέσχετο, τινὸς θαυμάσαντος, εἰπεῖν: εἰ δέ με ὄνος ἐ-

λάκτισε, δίκην ἂν αὐτῷ ἐλάγχανον;» καὶ ἀλλαχού «κακῶς ὁ δεινὰ σε λέγει», «καλῶς γὰρ, ἔφη, λέγειν οὐκ ἔμαθε». Καὶ «οὐ σοὶ λοιδορεῖται ὁ δεινὰ;» «Οὐχί, ἔφη· ἐμοὶ γὰρ οὐ πρόσσετι ταῦτα». Ὁ Στοβάζιος ἐν τῷ Ἀνθολογίῳ διέσωσεν ἡμῖν χωρίον τι ἐκ τῶν τοῦ Μουσωνίου, ἐξ οὗ εἶνε προφανές πῶς οἱ ἀρχαῖοι ἐθεώρουν τὰς ὑβρεις, ὅτι οὐδεμίαν ἄλλην ἱκανοποίησιν ἀπῆλθον, εἰμὴ τὴν παρὰ τῶν δικαστηρίων, καὶ ὅτι σοφοὶ ἄνδρες καὶ ταύτην κατεφρόνουν. Ὅτι οἱ παλαιοὶ καὶ διὰ τὸ ῥάπισμα οὐδεμίαν ἄλλην ἱκανοποίησιν ἐγίνωσκον παρὰ τὴν δικαστικὴν, καταφαίνεται ἐκ τοῦ Γοργίου τοῦ Πλάτωνος. Τὸ αὐτὸ ἐξάγεται καὶ ἐξ ὅσων διηγεῖται ὁ Γέλλιος περὶ τινος Ῥωμαίου, Λουκίου Βερατίου, ὅστις τοσοῦτον ὑβριστὴς ἦτο, ὥστε χάριν διασκεδάσεως ἐῤῥάπιζε τοὺς ἀπαντῶντας αὐτῷ Ῥωμαίους πολίτας· ἵνα δὲ ἀποφύγη τὰς δικαστικὰς διατυπώσεις, παρηκολουθεῖτο ὑπὸ δούλου φέροντος βαλάντιον πλήρες χαλκῶν νομισμάτων, καὶ ἀμέσως κατέβαλλεν εἰς τὸν αἴφνης ῥαπισθέντα τὴν νόμιμον ποινὴν τῶν 25 ἀσσαρίων. Κράτης ὁ Θηβαῖος, ὁ περίφημος κυνικός, ἔλαβε τοσοῦτον ἰσχυρὸν ῥάπισμα παρὰ τοῦ κιθαρωδοῦ Νικοδρόμου, ὥστε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπρήστη καὶ ἐμελάνθη (ὑπωπιάσθη, ὡς λέγει Διογ. ὁ Ἀκέρτιος). Προσαρτήσας λοιπὸν πιτάκιον εἰς τὸ μέτωπον αὐτοῦ ἐπέγραψε «Νικοδρόμος ἐποίησεν», πρὸς μεγάλην κατασχύνην τοῦ κιθαρωδοῦ, ὅστις ἐτόλμησε τοιαύτην κτηνωδίαν νὰ ἐξασκήσῃ πρὸς ἄνδρα παρὰ πάντων τιμώμενον ἐν Ἀθήναις. Ὁ Διογένης ὁ Σινωπεύς ἔγραψε πρὸς τὸν Μελησιππον τὴν ἐξῆς ἐπιστολήν: «Ἦκουόν σε λελυπησθαι ὅτι τὰ τῶν Ἀθηναίων τέκνα πληγὰς ἡμῖν ἐνέτεινε μεθύοντα, καὶ δεινὰ πάσχειν εἰ σοφία πεπαρήφνηται· εὖ δ' ἔστι ὅτι τὸ Διογένους μὲν ἐπλήγη σῶμα ὑπὸ τῶν μεθύοντων, ἀρετὴ δὲ οὐκ ἠσχύνθη, ἐπεὶ μήτε κοσμεῖσθαι πέφυκεν ὑπὸ φάυλων μήτε αἰσχύνεσθαι». Περὶ τοῦ Δημόνακτος τοῦ φιλοσόφου διηγεῖται ὁ Λουκιανὸς τὸ ἐξῆς: «Ἐπεὶ δὲ τις ἀθλητὴς . . . ἐπάταξεν αὐτὸν εἰς τὴν κεφαλὴν λίθῳ καὶ αἶμα ἐῤῥύθη, οἱ μὲν παρόντες ἠγανάκτουν ὡς αὐτὸς ἕκαστος τετυπτημένος, καὶ ἐβδὸν ἐπὶ τὸν ἀνθύπατον ἵναί, ὁ δὲ Δημόναξ, Μηδαιμῶς, ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἐπὶ τὸν ἀνθύπατον, ἀλλ' ἐπὶ τὸν ἰατρόν».

«Ἀλλὰ, θ' ἀναβοήσῃ τις ἴσως, «ἐκεῖνοι ἦσαν σοφοὶ!»—Ἵμεῖς δὲ μήπως εἰσθε μωροί;

I. II.

ΧΑΝΣ ΣΤΟΠΚΟΥΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Erekman-Chatrian.]

I

Μετέβαινον εἰς Κρόυτσαχ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ κελοῦ κἀγαθοῦ δημάρχου καὶ θεῖου μου Φάν-δὲν-Χόσσην, τῆς θείας μου Αἰκατερίνης, συζύγου αὐ-

τοῦ, καὶ τῶν ἐξαδέλφων μου καὶ θυγατέρων των Αὐρηλίας καὶ Κατελέ.

Ἡ Κρόυτσαχ εἶναι πολίχνη, κειμένη ἐπὶ τῆς εἰς Μαγεντιάν ὁδοῦ· σύγκεται ἐκ διακοσίων ἢ τριακοσίων οἰκίσκων, διεσπαρμένων παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Λάουτερ, ἐκ κηπαρίων πεφραγμένων, ἐξ ἀγροτικῶν κωδωνοστασίου εἰς οὗ τὴν κορυφὴν φωλεύουσι πελαργοὶ καὶ ἐκ παλαιᾶς τινὸς κρήνης, ἀφιερωμένης εἰς τὸν ἅγιον Ἀρβόγαστον. Ἄν φαντασθῆτε περιπατοῦντας εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν μερικὸς κατοίκους μὲ τὰς τρικώχους πύλους των, ὀλίγας νεάνιδας μὲ τὰς κοντὰς ἐρυθρὰς ἐσθητάς των, βουὸς τινὰς τοὺς δ-ποίους ὑπάγουσι νὰ ποτίσωσιν, ἕνα βοσκὸν, παίζοντα φλογέραν καὶ ἀκολουθούμενον ἀπὸ μακρὰν σειρὰν αἰγῶν, θὰ συλλάβητε τελείαν εἰκόνα τοῦ μέρους ἐκεῖνου.

Ὁ δὲ θεῖός μου Φάν-δὲν-Χόσσην εἶναι ἰδιοκτῆτης τῆς ὠραιότερας οἰκίας καὶ τῶν ἀρίστων ἀγρῶν τοῦ τόπου· εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον αὐτὸς λύει καὶ δίνει, καὶ ὁ λόγος του ποτὲ κάτω δὲν πίπτει, κατὰ τὴν παροιμίαν· ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον τῆς ὁδοῦ μέχρι τοῦ ἄλλου, ὅλοι ἐκβάλλουσι τοὺς πύλους των ὅταν διέρχεται... Ἡ θεία μου Αἰκατερίνη διαπρέπει εἰς τὴν τέχνην τοῦ κατασκευάζειν γλυκύσματα καὶ ὠραίας τυρόπηκτας... Αἱ δὲ ἐξαδέλφαι μου εἰξεύρουσι νὰ τὰς τρώγῃσι καὶ νὰ παίζωσι κύμβαλον.

Ἄφ' ἧς ἐποχῆς διωρίσθην διευθυντὴς τῆς ὀρχήστρας τοῦ μεγάλου δαυκὸς Γέρι-Πέτερ, σύμπασα ἡ ἐξαιρετος αὐτῆ οἰκογένεια εἶχε διακαῆ ἐπιθυμίαν νὰ με ἴδῃ. Μοὶ ἔγραπον ἀλλεπαλλήλους ἐπιστολάς, καὶ μοὶ ὑπέσχοντο ἑορτάς, διασκεδάσεις, θηρευτικὰς ἐκδρομὰς καὶ τόσα ἄλλα. Ἐν ἐνὶ λόγῳ δὲν ἠδυνήθην νὰ μείνω ἀνάληπτος εἰς τὰς φιλικωτάτας ἐπιμόνους προσπαθείαις των... ἐπέβην εἰς μίαν ἄμαξαν, διευθυνόμενος εἰς Κρόυτσαχ.

Καθ' ὅσον ἐπλησιάζομεν ἤρχιστε νὰ με καταλαμβάνῃ ἀθυμία· ἐσυλλογιζόμην ὅτι ὁ καλὸς οὗτος θεῖός μου Φάν-δὲν-Χόσσην, ὅστις τόσῳ περιποιητικὸς εἶναι πρὸς ἐμὲ ἀφ' ὅτου διὰ τοῦ διορισμοῦ μου κατέλαβον θέσιν οὐχὶ ἀναξίαν λόγου ἐν τῇ κοινωνίᾳ, μὲ ἀφήκειν ἐπὶ δέκα κατὰ συνέθειαν ἔτη νὰ τραβῶ τὸν διάβολόν μου ἀπὸ τὴν οὐρὰν, χωρὶς οὐδέποτε οὐδὲ δέκα κροῦτσάρια νὰ θέλῃ νὰ με δανείσῃ· ἡ σκέψις αὕτη μὲ καθίστα πολὺ μελαγχολικόν.

Ἐν τῇ ἀμάξῃ εἶχον ἕνα μόνον συνοδοιπόρον, οὗ τὸ σκυθρωπὸν ἦθος καὶ ἡ παραξένος φυσιογνωμία μοὶ ἐνεποίησαν κατ' ἀρχὰς μεγάλην ἐντύπωσιν. Φαντάσθητε ἐρωδιὸν ἐνοκλάζοντα ἐν τῇ σκιᾷ, μὲ τὴν κεφαλὴν βεθυθισμένην μεταξὺ τῶν ὠμων, τὰ σκέλη ἔχοντα ὑπὸ τὸ θρανίον, τὸ ὄμμα στοργγύλον καὶ ἐταστικόν καὶ τὸ ῥάμφος κεκλιμένον μὲ ἦθος ἔμβωδες. Τοιοῦτος ἦτο ὁ συνοδοιπὸρος μου· τὸ φαῖν ἠτιμωμένον